
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Pajel Perez, Rhea Richelle; Gonzalez Acevedo, Nathaly, dir. Estratègies i recursos didàctics que s'utilitzen per complementar un llibre de text en l'ensenyament de l'anglès : un estudi de cas a una escola de Catalunya. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 2024. (Grau en Educació Primària)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/301257>

under the terms of the license

Treball de Fi de Grau

Convocatòria ordinària de juny del 2024

**“ESTRATÈGIES I RECURSOS DIDÀCTICS QUE
S’UTILITZEN PER A COMPLEMENTAR UN LLIBRE
DE TEXT EN L’ENSENYAMENT DE L’ANGLÈS,
UN ESTUDI DE CAS A UNA ESCOLA DE
CATALUNYA”**

AUTORA

RHEA RICHELLE PAJEL PEREZ
1562355@uab.cat

TUTORA

NATHALY GONZALEZ ACEVEDO
nathaly.gonzalez@uab.cat

Àrea de Didàctica de la Llengua i de la Literatura

GRAU EN EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Facultat de ciències de l’educació

Article: Estratègies i recursos didàctics que s'utilitzen per a complementar un llibre de text en l'ensenyament de l'anglès, un estudi de cas a una escola de Catalunya.

Autora: Rhea Richelle Pajel Perez

Adreça electrònica: rhearichelle.pajel@autonoma.cat

Resum

La recerca empírica se centra en la identificació de recursos i estratègies didàctiques per complementar un llibre de text d'anglès. L'objectiu principal d'aquest estudi és analitzar un llibre de text d'anglès i identificar els recursos i les estratègies emprats per complementar-lo. La investigació s'ha dut a terme mitjançant una metodologia qualitativa, que inclou l'anàlisi d'un llibre de text d'anglès específic, l'observació participant de l'autora en un grup de segon curs i la realització d'una entrevista semiestructurada a una mestra especialista d'anglès. Els resultats obtinguts indiquen que les activitats complementàries són de caràcter multimodal i són eficaces per reforçar els continguts treballats en el llibre de text, constituint una manera adequada d'atendre les necessitats d'aprenentatge de l'alumnat.

Paraules clau

L'ensenyament de l'anglès com a llengua estrangera, llibre de text d'anglès, estratègies didàctiques, material multimodal, recursos i materials didàctics.

Abstract

The empirical research focuses on identifying resources and didactic strategies to complement an English textbook. The main objective of this study is to analyze an English textbook and identify the resources and strategies employed to complement it. The research has been conducted using a qualitative methodology, which includes the analysis of a specific English textbook, the author's participant observation in a second-grade class, and a semi-structured interview with an English specialist teacher. The results obtained indicate that the complementary activities are multimodal in nature and effectively reinforce the content covered in the textbook, constituting an appropriate way to address the learning needs of the students.

Keywords

Teaching English as a foreign language, English textbook, teaching strategies, multimodal material, resources and teaching materials.

1. Introducció

En aquest treball de final de grau s'aborda l'anàlisi de la pràctica docent d'una mestra d'anglès en la complementació del llibre de text durant una unitat didàctica. Aquest estudi de cas ofereix una perspectiva detallada que pot resultar d'interès per a investigadors i investigadores interessats en l'àmbit de l'educació. A més, la investigació pot ser rellevant per a les escoles que considerin l'ús del mateix llibre de text objecte d'anàlisi, donant una visió sobre les possibles adaptacions i complementacions que un/a mestre/a podria realitzar. Gràcies a la participació activa en les pràctiques docents a l'escola objecte d'estudi, s'ha facilitat l'accés tant a la mestra com al material didàctic en qüestió. La metodologia adoptada en aquesta investigació inclou l'anàlisi de documents, una observació participativa documentada a través d'un diari de camp i una entrevista semiestructurada amb la mestra d'anglès. Aquest enfocament multidimensional permetrà una comprensió completa del procés de complementació del llibre de text en el context de l'ensenyament de l'anglès.

2. Objectius

Objectiu general:

Ob. 1. Identificar els recursos i les estratègies que utilitza la mestra per complementar el llibre de text.

Objectius específics:

Ob. 1. 1. Analitzar les activitats que presenta el llibre de text *Open Up* per l'ensenyament de l'anglès.

Ob. 1. 2. Identificar i descriure les estratègies que empra la mestra per complementar el llibre de text.

Ob. 1. 3. Identificar i descriure els recursos que utilitza la mestra per complementar el llibre de text.

Pregunta de recerca: Quines estratègies i recursos utilitza la mestra d'anglès d'una classe de primària per complementar el llibre de text durant una unitat?

Preguntes:

P. 1. 1. Quins recursos s'implementen en l'ensenyament de la llengua anglesa en infants a l'escola l'Areny?

P. 1. 2. Quines estratègies didàctiques pren la mestra per complementar el llibre de text de la llengua anglesa?

P. 1. 3. Quins recursos utilitza la mestra per complementar el llibre de text?

3. Context

3. 1. Escola i Projecte Lingüístic de Centre

El treball present se centra en una escola pública concreta situada a Cornellà de Llobregat. L'escola L'Areny és una institució educativa de dues línies, situada al Districte I de Cornellà, al sud de la ciutat, concretament al barri de Riera, prop de la frontera amb el barri Centre al Passeig dels Ferrocarrils. La majoria del seu alumnat prové d'aquest districte, on es concentren els barris Centre i Riera. El barri Riera es caracteritza per la seva ampla oferta d'equipaments esportius i àrees agrícoles, incloent-hi trams del curs del riu Llobregat. El Districte I alberga aproximadament el 25% de la població de Cornellà, havent experimentat un procés de renovació urbana destacable, amb un enfocament principal en la construcció d'instal·lacions esportives i el desenvolupament de la zona comercial Splau (L'Areny, 2019). Pel que fa a la composició demogràfica dels barris, la major part de la població és nascuda a Catalunya, seguida de la població d'origen estranger, amb una presència més marcada al barri de Riera en comparació amb el barri Centre. A més, es nota una proporció considerable de persones nascudes a Andalusia i Extremadura, igualant en nombre la població d'origen estranger. Les famílies que integren la comunitat escolar presenten una gran diversitat en termes socioeconòmics i culturals. En general, el nivell socioeconòmic de les famílies de l'escola és mitjà (tipologia B). Tot i això, existeix un segment minoritari amb dificultats econòmiques, mentre que una proporció significativa gaudeix d'un alt nivell socioeconòmic i cultural (L'Areny, 2019). Durant els últims cursos, gairebé el 90% de les famílies s'han associat a l'AMPA, superant la mitjana d'altres escoles similars. L'AMPA assumeix diverses responsabilitats, com ara l'organització de l'acollida, el menjador i les activitats extracurriculars per als estudiants i les seves famílies. A més, participa activament en les festes i celebracions del centre, coordinant esdeveniments fora de l'horari lectiu (L'Areny, 2019).

Pel que fa al Projecte Lingüístic de Centre (PLC) de l'escola L'Areny destaca la importància de l'anglès com a llengua estrangera en un món globalitzat. S'estableix com a objectiu que els alumnes, en acabar la primària, puguin comprendre i emetre missatges orals i escrits en aquest idioma. Per assolir aquest objectiu, s'inicia l'ensenyament de l'anglès a P3 amb una sessió setmanal, prioritzant l'expressió oral com a introducció a més, s'implementen estratègies per garantir la coherència i progressió del currículum al llarg de la primària, adaptant els contextos segons les necessitats dels alumnes (L'Areny, 2022.). La metodologia emprada en l'ensenyament de l'anglès inclou l'ús de situacions d'aprenentatge globals per desenvolupar habilitats lingüístiques, posant èmfasi en la competència oral inicialment (L'Areny, 2022.). S'assegura un ambient propici perquè els alumnes se sentin segurs i estimulats per utilitzar progressivament l'anglès (L'Areny, 2022.). Pel que fa als materials didàctics, s'implementen criteris de coherència i continuïtat al llarg de tota l'etapa,

oferint recursos addicionals variats per atendre la diversitat (L'Areny, 2022.). En el Projecte Lingüístic de Centre (PLC), no s'especifica el material didàctic utilitzat "Open Up" i, en aquest cas, analitzat en l'àrea d'anglès, malgrat que aquest constitueix una part integral de la metodologia implementada a tots els nivells educatius de l'escola. S'opta per una ampla gamma de materials com murals, titelles i contes, i s'incorpora l'ús sistemàtic de material audiovisual (L'Areny, 2022.). L'ús de l'anglès a l'aula és generalitzat, tot i que l'escola no disposa d'un espai específic per a tallers d'anglès (L'Areny, 2022.). El professorat fomenta l'ús habitual de l'anglès en situacions senzilles com salutacions i ordres, adaptant-se al nivell de comprensió dels alumnes (L'Areny, 2022.).

3. 2. Experiència de la mestra

La mestra especialista en anglès que ha estat entrevistada en aquesta escola compta amb una experiència laboral de tres anys. Durant els dos primers anys, va treballar en dos centres públics: un a Olesa de Montserrat i l'altre a Castelldefels. El curs anterior va estar en un centre concertat de Barcelona, i aquest curs ha tornat a una escola pública, al centre actual. En les altres escoles, segons ha comentat, ha impartit l'ensenyament de l'anglès mitjançant el mètode Content and Language Integrated Learning (CLIL) i el treball per projectes. A més, assenyala que en la gran majoria de centres ha treballat amb algun llibre de text, però sempre complementant-los amb projectes. També ha afegit que, en ocasions, utilitzava material complementari creat per altres companyes del centre o, si ho considerava necessari, el creava ella mateixa. Actualment, imparteix classes d'anglès a tots els cursos, excepte a 6è de primària.

4. Marc teòric

La present recerca abarca quatre temes teòrics concrets que són els següents:

4. 1. L'ensenyament de l'anglès com a llengua estrangera a l'Educació Primària

Donada la ubicació de la mostra d'estudi en una escola de Catalunya, és essencial comprendre què diu el currículum. L'ensenyament i aprenentatge de llengües estrangeres es basa en un enfocament orientat a l'acció reflexiva, tal com es descriu en el Marc europeu comú de referència per a les llengües, desenvolupat pel Consell d'Europa. L'objectiu principal és el domini progressiu de la llengua estrangera, que és fonamental per experimentar la cultura, obrir-se al món i fomentar la identitat i el creixement individual, social i personal. Els sabers en les àrees lingüístiques es divideixen en set blocs: les llengües i els seus parlants, comunicació oral, comprensió lectora, expressió escrita, alfabetització informacional, educació literària i reflexió sobre la llengua (Generalitat de Catalunya, 2022). Segons Oliver Colom, Moyà Niell i Vidaña Fernández (2018), l'anglès, juntament amb les matemàtiques, presenta els pitjors resultats acadèmics en l'ensenyament obligatori. Per aquest motiu, es fa necessari buscar propostes que millorin l'èxit educatiu.

L'expansió global de la llengua anglesa ha provocat canvis en les metodologies d'ensenyament de llengües estrangeres. Aquests canvis, sumats a l'evolució del rol dels docents i les noves motivacions dels estudiants, han portat a l'administració educativa a regular la normativa actual, impulsar programes formatius estratègics i promoure accions específiques per millorar la competència comunicativa en anglès de l'alumnat a les Illes Balears.

Whiting i Marshall (2023) destaquen que l'èxit en l'aprenentatge de llengües estrangeres en nens en contextos de primera llengua i bilingües, juntament amb la creença generalitzada en els períodes crítics d'aprenentatge de llengües (especialment l'aprenentatge fonètic), ha conduït a la idea que els més joves són millors per a l'aprenentatge de llengües a les escoles. No obstant això, els autors assenyalen els desafiaments de replicar l'entorn d'aprenentatge ric i immersiu de la llengua materna, on els nens petits aprenen a través de múltiples hores diàries d'interaccions socials de qualitat, en una aula de primària amb només una hora setmanal d'exposició a la llengua. Durant el període d'educació primària, el desenvolupament cognitiu dinàmic implica que les necessitats educatives dels nens canviaran a mesura que es tornen més capaços d'aprendre de manera explícita. Així, els autors es qüestionen si la màxima "com més jove, millor" està justificada en situacions formals d'aprenentatge de llengües estrangeres, on els nens han de fer un esforç conscient per aprendre utilitzant les habilitats adquirides de la seva llengua materna. En aquestes situacions, els nens més petits aprenen més lentament que els nens més grans a causa de les seves funcions cognitives immadures. Es necessita més investigació per determinar l'edat d'inici òptima en contextos educatius, controlant diferents quantitats, qualitat i tipus d'exposició, com ara l'exposició fora de classe versus l'exposició limitada a la classe. A més, Whiting i Marshall (2023) comenten que el bilingüisme té beneficis personals, socials, culturals i econòmics. No obstant això, alguns llocs web de recursos lingüístics fan afirmacions controvertides sobre les millores en habilitats cognitives associades que proporcionarien un avantatge acadèmic al llarg de la vida per promocionar els seus productes per a nens petits. Malgrat aquestes afirmacions, qualsevol avantatge cognitiu sembla estar restringit a circumstàncies molt específiques i estretes, encara per determinar, que probablement impliquen la gestió constant de dos llenguatges en conflicte i activats conjuntament. Aquests avantatges no semblen aplicar-se a la població bilingüe en general i, per tant, és improbable que afectin persones que aprenen una segona llengua només a un nivell bàsic.

4. 2. Els llibres de text d'anglès com a llengua estrangera

Segons Banaruee, Farsani i Khatin-Zadeh (2023), els llibres de text d'EFL (English as a Foreign Language) són materials publicats amb l'objectiu de millorar les habilitats lingüístiques i comunicatives dels estudiants, tal com va indicar Sheldon (1988). Aquests llibres serveixen tant com a eines d'aprenentatge com de suport a l'ensenyament. Sohail (2011) subratlla que els llibres de text són una part essencial de l'ensenyament per diverses raons: ajuden els estudiants amb el contingut, faciliten l'autoaprenentatge, concentren el coneixement fonamental en un sol lloc, ofereixen material lògic i extens, asseguren la uniformitat de la referència, proporcionen confirmació i manteniment del coneixement, i estableixen una base comuna per a professors i estudiants. Així doncs, els llibres de text tenen un paper essencial en l'educació i l'aprenentatge de llengües, sent considerats un vehicle primordial per a l'aprenentatge de llengües estrangeres. En una aula d'EFL, un llibre de text pot actuar com a professor, esquema, recurs, entrenador, especialista i transmissor d'ideologia, segons Cortazzi i Jin (1999). Un estudi concret de Kralova i Kucerka (2019), conclou que els llibres de text posen principalment l'èmfasi en el sistema fònic suprasegmental, utilitzant activitats de treball en parelles i la participació de tota la classe. A més, destaquen per l'ús predominant de la tècnica de simulació.

Un dels grans reptes és assegurar que els llibres de text s'ajustin a les diverses necessitats i interessos dels alumnes. Si els llibres de text no connecten amb els alumnes o no aborden els seus contextos culturals i lingüístics, poden limitar el seu aprenentatge. Per contra, la incorporació d'eines digitals i contingut interactiu als llibres de text pot millorar l'engagement dels alumnes i els resultats d'aprenentatge (Banaruee, Farsani i Khatin-Zadeh, 2023). Segons Amalia (2018), el material d'anglès per a estudiants de primària ha estat considerat durant molt de temps com a distintiu i específic. No obstant això, sovint, aquest material no s'adequa al context dels alumnes, fet que pot afectar l'eficàcia de l'ensenyament i l'aprenentatge. Per això, proposa que les necessitats específiques dels estudiants i l'anàlisi del context siguin considerades en la composició del material d'aprenentatge, ja que aquesta pràctica ha demostrat ser efectiva segons experts i professionals de l'educació.

4. 3. Recursos didàctics per complementar el llibre de text

Hi ha diversos recursos didàctics per a l'ensenyament de l'anglès que la mestra podria utilitzar per complementar el llibre de text. Tanmateix, s'ha efectuat una selecció d'alguns d'ells. Incorporar aquests recursos educatius diversos pot complementar els llibres de text tradicionals, creant un entorn d'aprenentatge més dinàmic i eficaç:

Segons Johnson, D. W., Johnson, R. T., i Smith, K. A. (2014), el treball cooperatiu pot complementar els llibres de text, millorar els resultats acadèmics i la participació dels estudiants. Mitjançant la teoria de la interdependència social, s'ha demostrat que l'aprenentatge cooperatiu fomenta una cultura d'aprenentatge positiva. A través de nombrosos estudis, s'ha validat que l'aprenentatge cooperatiu millora els esforços dels estudiants, promou relacions positives amb els companys i els professors, i contribueix al benestar psicològic dels estudiants.

En un estudi, Mayer (2009) examina la manera en què l'aplicació de diverses formes d'aprenentatge (visual, auditiva, cinestèsica) pot enriquir els continguts dels llibres de text. L'ús de recursos multimèdia o multimodal, com ara vídeos, infografies i animacions, és clau per millorar la comprensió i la retenció dels conceptes, ja que implica l'activació de diversos sentits. D'acord amb Mayer (2014), les eines visuals com vídeos, animacions i simulacions interactives poden ser un complement valuós als llibres de text convencionals, facilitant una millor comprensió i accessibilitat dels continguts per als estudiants.

Segons l'estudi de Shadiev, R., Hwang, W.-Y., & Liu, T.-Y. (2018), s'explora com les tecnologies de veu, com les aplicacions de reconeixement de veu i de síntesi de veu, poden ser un recurs complementari als llibres de text per a millorar la competència comunicativa intercultural dels estudiants que aprenen anglès com a llengua estrangera (EFL). Els resultats de la investigació indiquen una millora considerable en la fluïdesa i la precisió del llenguatge oral dels estudiants després de l'ús d'aquestes tecnologies. En un estudi recent publicat a *Computers & Education* s'analitza la manera en què l'ús de recursos digitals i multimèdia pot complementar els materials de text tradicionals. Aquests recursos digitals, com ara vídeos interactius, aplicacions educatives i plataformes en línia, no només poden augmentar la motivació dels estudiants, sinó també facilitar una comprensió més profunda dels continguts. A més, ofereixen la possibilitat d'adaptar l'aprenentatge a les necessitats individuals dels estudiants (Tresor de Recursos, 2024).

4. 4. Estratègies didàctiques per complementar el llibre de text

Les aules poden ser dinamitzades amb diverses estratègies per millorar l'aprenentatge, fomentant la motivació i la participació dels alumnes. Aquests mètodes no només complementen els llibres de text, sinó que també promouen un aprenentatge actiu i inclusiu. És crucial que els professors reconguin el paper central de la motivació en l'aprenentatge i adoptin pràctiques d'ensenyament eficaços. Algunes estratègies inclouen augmentar la motivació dels alumnes, fer-los protagonistes del seu aprenentatge, fomentar un clima d'aula positiu i ensenyar estratègies en comptes de només conceptes. Diversificar les metodologies és també una recomanació, utilitzant racons, tallers, treball per parelles i altres

mètodes perquè els alumnes puguin explorar i aprendre des de diverses perspectives. És essencial tenir en compte els coneixements previs i emocionals dels alumnes, així com proporcionar-los espais per a la reflexió i la comunicació. Finalment, és important utilitzar instruments d'avaluació com l'autoavaluació i l'heteroavaluació per a la regulació dels aprenentatges (XTEC, s.f.).

5. Marc metodològic

5. 1. Metodologia

La metodologia de recerca utilitzada en aquest treball de fi de grau és la metodologia qualitativa. Segons Nassaji (2020), aquesta metodologia és una forma d'investigació naturalista que se centra en dades no numèriques. L'objectiu principal d'aquesta aproximació és comprendre i explorar profundament l'objecte d'estudi. Per a la recollida de dades, la metodologia qualitativa emprava diversos instruments com entrevistes, diaris i observacions, entre d'altres (Nassaji, 2020).

L'enfocament qualitatiu de la investigació se centra en l'anàlisi detallada del procés d'ensenyament de la llengua anglesa com a llengua estrangera. La mostra seleccionada per a aquest estudi consisteix en la mestra d'anglès responsable d'un grup de segon curs en una escola localitzada a Cornellà de Llobregat, Barcelona. Les fonts de dades pertinents per a la investigació inclouen una anàlisi exhaustiva del llibre de text utilitzat a l'escola, la planificació de la unitat curricular elaborada per la mestra, així com la seva justificació i la implementació d'aquesta planificació a l'aula. Es realitzarà una anàlisi integrada de totes les dades recopilades, contrastant les observacions del diari de camp amb les respostes de l'entrevista realitzada a la mestra d'anglès. Aquesta anàlisi es fonamentarà en les directrius establertes pel currículum vigent sobre l'ensenyament de llengües estrangeres i en el Projecte Lingüístic del Centre.

5. 1. 1. Anàlisi del llibre text

En l'article de Banaruee, Farsani i Khatin-Zadeh (2023), es menciona que Littlejohn (1998) va destacar la necessitat d'una anàlisi exhaustiva dels aspectes interns i externs dels llibres de text d'EFL per captar la imatge cultural objectiu que aquests encoratgen. Segons Cunningsworth (1995) i Littlejohn (1998), els aspectes externs inclouen el disseny general dels llibres, com la seqüència d'elements, la taula de continguts i les imatges. Els aspectes interns comprenen la llengua, els components lingüístics, els continguts d'aprenentatge i els exercicis.

L'anàlisi del llibre de text en aquesta investigació segueix la mateixa estructura d'anàlisi. D'una banda, es realitza una descripció dels aspectes externs del llibre, prestant atenció a les imatges, l'estructura i l'organització presentada a l'índex. D'altra banda, s'aborda una

anàlisi dels aspectes interns, detallant-los per seccions i posant èmfasi en les diverses tipologies d'activitats, la metodologia emprada i els continguts abordats. No se seguirà cap ordre concret d'anàlisi, ja que no influeix en els resultats, simplement a l'anàlisi apareixeran els dos aspectes a considerar: els interns i externes.

5. 1. 2. Observació participant

L'observació participant a l'aula, s'obta per aprofitar la presència prolongada de la investigadora durant el període de pràctiques, tot registrant les observacions en un diari de camp. L'observació participant, segons Marshall i Rossman (1989), implica una descripció sistemàtica dels esdeveniments i comportaments en un context seleccionat per a l'estudi durant un temps determinat. A més, aquesta metodologia permet als investigadors immersos en l'entorn natural dels participants observar les seves activitats i interaccions (DeWalt & DeWalt, 2002). En aquesta observació, l'atenció se centrarà principalment en la interacció de la mestra amb els alumnes, les estratègies didàctiques utilitzades, el seguiment o desviació de la planificació curricular i, si escau, els motius d'aquesta desviació. Totes les observacions es documentaran detalladament en el diari de camp, seguint les directrius de Bonilla i Rodríguez (1997) i L. Martínez (2007).

5. 1. 3. Entrevista semiestructurada

L'entrevista amb la mestra d'anglès presenta una estructura semiestructurada que inclou 13 preguntes (vegeu *Annex 1*), ordenades de manera progressiva, des de les més generals fins a les més concretes i específiques. Les primeres preguntes tenen com a finalitat contextualitzar l'entrevista i crear un ambient de proximitat. Les preguntes següents, de caràcter més específic, aborden temes relacionats amb la planificació de la unitat curricular, les estratègies i els recursos emprats, així com la justificació d'aquests. A més, d'acord amb la naturalesa semiestructurada de l'entrevista, es preveu la possibilitat d'afegir o eliminar preguntes segons sigui necessari. Durant l'entrevista, l'entrevistadora prendrà notes i sol·licitarà el permís de la mestra per enregistrar la conversa amb finalitats d'anàlisi.

6. Resultats

6. 1. Anàlisi dels llibres de text

Pel que fa al llibre de text utilitzat en aquesta escola per a tots els cursos, es tracta d'un conjunt de materials editats per Oxford, conegut com "Open Up", sent el curs específic analitzat el "Open Up 2". Aquest conjunt es compon de tres materials principals: un quadern titulat "My wellbeing journal 2", un altre anomenat "Picture dictionary with stickers" i una carpeta denominada "My English folder with Active Learning Kit".

El primer quadern, anomenat "My wellbeing journal", gira entorn d'un personatge recurrent, en aquest cas un mico, i està dividit en cinc apartats (vegeu *Annex 2*): Connect, Take part, Take notice, Keep learning i Care. A cada apartat se li ha assignat un color específic per a una millor diferenciació. Les activitats preponderants se centren principalment en la comprensió oral i lectora. Els alumnes han de seguir una història narrada en diferents vinyetes de còmic, les quals presenten una seqüència d'imatges i diàlegs, a més de respondre preguntes de comprensió associades. Les il·lustracions són abundants i faciliten la comprensió del text. A més, s'inclouen propostes d'activitats per a l'aprenentatge de vocabulari nou en anglès, com ara laberints, dibuixos, identificació d'imatges i altres exercicis lúdics. Les temàtiques abordades inclouen el temps, les emocions, valors com ara compartir, empatia i amabilitat, comparacions físiques i de personalitat, aficions, verbs i accions, identificació de sons quotidians per part dels estudiants i la seva correspondència amb les imatges del quadern, així com la pràctica del plural i el singular i la denominació de llocs, entre altres.

El segon quadern, titulat "Picture Dictionary with stickers" (vegeu *Annex 3*), aborda el vocabulari a partir de sis temes principals que es repeteixen al llarg del llibre. Aquests temes inclouen l'escola, la roba, el cos i la cara, les activitats de temps lliure, la casa i els animals. A més, com a introducció, s'explora el temps, els sentiments i els nombres. Aquest quadern es divideix en dues parts. La primera part ofereix activitats en les quals els alumnes han de situar els "stickers" o adhesius d'imatges o paraules en el lloc adequat, a més de relacionar, comparar i classificar. També, es fomenta la pràctica oral mitjançant activitats de conversa per parelles sobre imatges i temàtiques específiques, utilitzant el vocabulari treballat prèviament. La segona part consisteix en activitats de comprensió oral, predominantment dictats en els quals els estudiants han de col·locar els "stickers" en el lloc corresponent.

El darrer recurs és una carpeta anomenada "My English folder with Active Learning Kit" (vegeu *Annex 4*), que conté tres quaderns de comprensió lectora. Tots tres segueixen la mateixa estructura, on els alumnes han de respondre preguntes simples a cada pàgina. Aquestes preguntes sovint es presenten en format d'encerclar o assenyalar en el dibuix, respostes tancades de sí o no, o inclús exercicis de comptatge. Cada quadern presenta una història i personatges únics, presentats en format de còmic. Cada pàgina consisteix en una vinyeta gran amb imatges i diàlegs representats a través de bafarades i onomatopeies. A cada pàgina, es planteja una consigna per als alumnes que han de respondre en relació amb la història presentada.

6. 2. Observació participant

Durant l'observació participant de la mestra en les diferents sessions i el registre del diari de camp, s'han identificat diverses estratègies didàctiques emprades per la docent. Pel que fa a la correcció dels exercicis als quaderns i les fitxes addicionals que ella mateixa elabora, fa ús de segells i adhesius per motivar l'alumnat. Els agrupaments més freqüents en les seves classes són en gran grup i treball individual, mentre que l'ús de grups reduïts i en parella és menys habitual. Les sessions es caracteritzen per un inici dirigit per part de la mestra, seguit d'un treball individual amb una activitat del quadern o una fitxa elaborada per ella. La mestra imparteix les instruccions principalment en anglès, tot i que en ocasions tradueix algunes paraules al català per facilitar la comprensió dels alumnes. Quan les activitats requereixen escriure més d'una frase, com ara en tasques de comprensió lectora amb preguntes obertes, la mestra escriu la resposta a la pissarra en anglès i els alumnes l'han de copiar a les seves fitxes.

Pel que fa a la gestió del grup, la mestra utilitza diverses estratègies per captar l'atenció dels alumnes sense necessitat de cridar, com ara el clàssic "Class, class", al qual els estudiants han de respondre "yes, yes" abans d'escoltar-la. A més, fa ús freqüent de suport visual, sovint projectat a la pissarra digital, amb l'objectiu de facilitar la comprensió del contingut i motivar l'alumnat.

En les sessions observades en les quals no s'han utilitzat els llibres de text, la mestra ha proposat diverses activitats alternatives. Per exemple, en una ocasió, va dirigir una activitat en què els alumnes havien de seguir instruccions en anglès per plegar un full de paper diverses vegades i després dibuixar paraules que ella dictava en un temps determinat. Durant tota la sessió, els alumnes van mostrar un alt nivell de participació i motivació, i quan tenien dificultats amb alguna paraula, la mestra els proporcionava la traducció.

En una altra sessió, la mestra va preparar una fitxa de comprensió lectora amb un text que ocupava mitja pàgina i una imatge d'una casa, seguit de preguntes obertes. Aquesta activitat va ser realitzada en format de lectura oral dirigida, amb cada nen llegint una frase i la mestra fent la traducció. Després, les respostes es van discutir en gran grup i la mestra les va escriure a la pissarra perquè els alumnes les copiessin. En aquest cas, alguns alumnes van mostrar una certa frustració en haver de copiar respostes llargues en anglès.

En una altra sessió, es van realitzar dues fitxes amb imatges i paraules per treballar els pronoms en anglès. Aquesta classe també va ser dirigida i en gran grup. No obstant això, la mestra va introduir una estratègia que va captivar l'interès dels alumnes, consistint en la repetició oral dels pronoms en anglès acompanyada d'una percussió amb les mans i

moviment per l'aula, repetint la cantarella mentre es desplaçaven en fila. En una altra ocasió, es va realitzar una fitxa en què hi havia una imatge d'un cos dividit en tres parts desordenades, que els alumnes havien de retallar, ordenar i pintar.

D'altra banda, en les sessions en les quals la mestra ha optat per utilitzar els quaderns, va organitzar una activitat específica per treballar el vocabulari relacionat amb les peces de roba. Durant aquesta sessió, la mestra va interactuar amb els alumnes, preguntant-los el nom de les peces de roba que portaven mentre anaven sortint a davant de tot de la classe i dempeus en una cadira per ser visibles per a tots. Aquells alumnes que van donar la resposta correcta en anglès eren convidats a pujar a la cadira. Posteriorment, en el llibre de text de "Picture Dictionary with stickers", van utilitzar "stickers" per vestir un personatge amb les peces de roba corresponents i després van haver d'afegir les paraules en anglès al costat de cada peça de roba. La mestra va parlar en anglès, seguit de la traducció al català. En una altra sessió, els infants van participar en una activitat que implicava enganxar adhesius d'objectes presents a l'aula i associar-los amb les paraules corresponents. Després, van realitzar un dibuix i el van pintar.

En dues sessions consecutives, es van completar dos "story books", anomenats llibres d'història en català, de la carpeta "My English folder with Active Learning Kit". En aquestes sessions, cada alumne llegia el text d'una pàgina i responia a les preguntes plantejades. Tot i que al principi els alumnes mostraven interès, en les últimes pàgines alguns d'ells van perdre l'atenció i es van mostrar menys implicats. En una altra sessió posterior, la mestra va dedicar temps als alumnes perquè revisessin el quadern "Picture Dictionary with stickers" pàgina per pàgina i completessin les que encara no havien fet, sense seguir cap ordre específic. L'objectiu era que l'acabessin.

6. 3. Entrevista semiestructurada

Després de parlar sobre aspectes de l'experiència laboral de la mestra d'anglès explicada a l'apartat de context, la mestra ofereix la seva opinió sobre el material Open Up 2 i afirma que "és un bon material", però considera que "hauria de ser una eina complementària, ja que és massa curt per utilitzar-lo durant tot el curs i poc pràctic per al mestre. Està molt enfocat a treballar la comprensió oral i lectora, però manca de material per treballar l'expressió escrita". A més, esmenta que va decidir complementar-lo amb altres materials perquè considera que "és bastant precari a nivell de continguts". Quan decideix prescindir del llibre de text a l'escola, utilitza material didàctic de Canva, d'altres pàgines web d'educació, s'inspira en llibres de text d'altres editorials que l'escola ha utilitzat en anys anteriors, i fins i tot, ella mateixa crea material des de zero. Pel que fa al procés de planificació que segueix quan programa el trimestre, parteix de la guia de l'editorial d'Open Up i la complementa

afegint el material que considera oportú. Segons la mestra, "sempre hi ha un contingut estipulat per treballar al llarg de cada trimestre, però Open Up de segon curs em sembla bastant fluïdet. Per aquest motiu afegeixo material complementari". Quant a l'avaluació del trimestre, comenta que segueix els indicadors d'Open Up i n'afegeix de nous respecte a l'expressió escrita. També indica que les competències de l'àrea d'anglès que considera prioritàries en el disseny de les seves activitats d'ensenyament per al curs de segon són la comprensió oral i lectora i l'expressió escrita i oral. Finalment, respecte a les estratègies que utilitza per a captar l'atenció dels infants i per a mantenir-la, menciona "les dinàmiques orals, les cançons, jocs...". Tot i que sovint, amb el gran volum de feina, diu que prioritza el contingut i, si hi ha temps, passa a les activitats més lúdiques.

A més de respondre a les preguntes previstes (vegeu Annex 1), l'autora ha tingut l'oportunitat de dialogar amb la mestra d'anglès i comentar determinades activitats i metodologies emprades. La mestra ha expressat que no segueix cap ordre específic en la realització de les pàgines dels quaderns. Ha indicat que disposa de tot el curs escolar per completar el material proporcionat per l'editorial, però, com que considera que aquest és insuficient per a cobrir els tres trimestres de l'any acadèmic, ha decidit complementar-lo amb altres recursos, com ara fitxes de reforç recuperades d'internet, materials elaborats per ella mateixa o quaderns d'altres editorials amb les quals l'escola ha treballat en anys anteriors.

Durant la unitat observada, no s'ha seguit cap seqüència didàctica amb un objectiu específic, ni s'ha establert un fil conductor amb un context real i proper per al grup classe. Les activitats s'han desenvolupat de manera separada, centrant-se en temàtiques o competències concretes en cada sessió d'anglès. La mestra ha assenyalat que, en el cicle inicial, els temes proposats per l'editorial són dispersos i manquen de continuïtat, al contrari del que succeeix en el cicle mitjà, on tot està més relacionat.

7. Discussió dels resultats

Aquest estudi qualitatiu es guia per la següent pregunta general: Quines estratègies i recursos utilitza la mestra d'anglès d'una classe de primària per complementar el llibre de text durant una unitat? Abans de respondre-la, es considera pertinent parlar sobre el llibre de text en qüestió a partir de l'anàlisi realitzada, l'opinió de la mestra i les observacions de l'autora. Segons la mestra, "hauria de ser una eina complementària, ja que és massa curt per utilitzar-lo durant tot el curs i poc pràctic per al mestre". S'ha observat que les propostes d'activitats dels quaderns són atractives i l'alumnat de segon pot realitzar-les de manera ràpida, com es va observar la setmana que els infants van completar dos "story books" en dues sessions.

L'anàlisi dels materials d'Open Up, l'observació participant i l'opinió de la mestra coincideixen en el fet que els materials d'Open Up 2 "estan molt enfocats a treballar la comprensió oral i lectora, i manquen de material per treballar l'expressió escrita", ja que no hi ha cap espai o proposta on es convidi els infants a intentar escriure, encara que sigui una frase curta, per si sols. Durant el període d'observació, no es va proposar cap activitat d'expressió escrita, més enllà d'activitats que requerien escriure paraules concretes o respondre a preguntes de comprensió lectora amb l'ajuda de la mestra.

La mestra complementa el llibre de text amb altres materials perquè "és bastant precari a nivell de continguts" i ho fa a partir de la plataforma en línia d'edició de documents anomenada Canva, on modifica plantilles existents o crea material didàctic des de zero en funció de la necessitat del moment. A més, utilitza fitxes de pàgines web educatives que considera adequades per treballar amb els infants. Per exemple, per treballar els pronoms, contingut que no es treballa en els llibres de text, va crear dues fitxes amb imatges i paraules al Canva per treballar els pronoms en anglès, i després va introduir una estratègia que va captar l'interès dels alumnes, consistint en la repetició oral dels pronoms en anglès acompanyada de percussió amb les mans i moviment per l'aula, repetint la cantarella mentre es desplaçaven en fila.

La mestra considera prioritàries totes les competències de l'àrea, però sembla que prioritza la comprensió oral i escrita, ja que majoritàriament proposa activitats de vocabulari semblants a les dels llibres de text, però afegint mots encreuats, sopa de lletres, mandales per pintar amb associació de números i colors, i proposa jocs entre tota la classe per fomentar l'expressió oral i millorar la pronunciació del vocabulari.

Les estratègies que utilitza per captar l'atenció dels infants i per mantenir-la inclouen "les dinàmiques orals, les cançons, els jocs, entre altres". Les cançons i el moviment permeten a l'alumnat retenir més ràpidament el vocabulari treballat en els llibres de text, com el dia que la mestra va projectar un vídeo d'una cançó sobre els números i les lletres de l'abecedari on els alumnes havien de moure's i representar amb el cos el que estaven cantant. Tot i això, afirma que "sovint, amb el gran volum de feina" prioritza "el contingut i, si hi ha temps, passa a les activitats més lúdiques". S'ha observat que en cada sessió segueix una estructura similar per tal de prioritzar el treball del contingut, majoritàriament proposat a partir d'una explicació prèvia de la mestra i la realització d'una fitxa, i als darrers minuts, si hi ha temps, acostuma a fer una dinàmica més lúdica i que implica moviment.

8. Conclusions

Aquesta recerca empírica presenta un estudi de cas a Catalunya sobre les estratègies i els recursos didàctics utilitzats per una mestra especialista d'anglès per complementar un llibre de text específic destinat a l'aprenentatge de la llengua anglesa, considerada com a llengua estrangera. Aquest estudi es desenvolupa en un context particular, i tant els resultats com les conclusions estan relacionats amb el context específic de l'escola, ajustant-se només a una realitat concreta. Això pot ser transferible en situacions similars on l'anglès sigui la llengua estrangera, però l'experiència del mestre, el context del centre i de l'alumnat poden ser diferents, afectant també els resultats. L'eix central del treball ha estat la identificació de recursos i estratègies didàctiques per complementar un llibre de text d'anglès.

Els resultats obtinguts han permès respondre a les tres preguntes específiques de la recerca plantejades prèviament. Gràcies als instruments d'investigació utilitzats, d'una banda, s'ha pogut analitzar que les tipologies d'activitats que predominen en els llibres de text Open Up 2 fomenten sobretot el desenvolupament de la competència de comprensió oral i lectora, a partir d'imatges engrescadores per als infants i activitats amb instruccions concretes com ara encerclar, pintar, classificar o respondre amb una paraula concreta, fomentant així la seva autonomia. D'altra banda, pel que fa a les estratègies i els recursos complementaris que s'han pogut identificar a partir dels comentaris de la mestra i les observacions de l'autora, es constata que són de caràcter multimodal i permeten reforçar el contingut del llibre de text des d'un context més proper i motivador per als infants. Les activitats que prioritza són sobretot lúdiques, audiovisuals i aquelles que requereixen moviment i repetició, com ara les cançons que ajuden a treballar la pronunciació i retenir vocabulari concret. A més, utilitza activitats que capten ràpidament l'atenció dels infants, com ara els mots encreuats i la sopa de lletres per treballar la comprensió lectora. El contingut addicional que introdueix la mestra es presenta amb una estructura i dinàmica similar a la que es proposa en el llibre de text, i es complementa de manera lúdica.

Aquesta recerca ha demostrat que les activitats complementàries són positives per reforçar el contingut que es pretén treballar al llibre de text, a més de ser una forma d'atendre les diverses necessitats de l'alumnat i fomentar la seva participació en el propi aprenentatge.

Aquest treball pot servir per mostrar un estudi de cas a Catalunya i nodrir recerques semblants. A més, seria interessant ampliar l'estudi i realitzar-lo en tres escoles diferents amb mestres especialistes d'anglès i grups d'alumnes diversos, però utilitzant el mateix llibre de text analitzat i les mateixes activitats complementàries, durant el mateix curs, per veure si realment ajuden a reforçar el vocabulari.

Aquest Treball de Fi de Grau simbolitza la culminació dels estudis del grau en Educació Primària. El procés d'elaboració d'aquest treball ha proporcionat l'oportunitat de posar en pràctica les habilitats adquirides al llarg del grau, incloent-hi la capacitat de dissenyar un estudi i desenvolupar un marc teòric sòlid i fiable. A més, ha representat una oportunitat per aprofundir en el coneixement dels llibres de text per a l'aprenentatge d'una llengua estrangera, les estratègies i els recursos didàctics, així com en l'elaboració d'un article científic, sent aquest el primer treball d'aquesta mena durant els quatre anys de formació universitària.

9. Referències bibliogràfiques

Amalia, E. R. (2018). Developing English Textbook Material for Islamic Primary Education Program. Alsuna, 1(2), 69–77.
<https://e-journal.uac.ac.id/index.php/alsuna/article/view/82/95>

Banaruee, H., Farsani, D., & Khatin-Zadeh, O. (2023). Culture in English Language Teaching: A curricular evaluation of English textbooks for foreign language learners. Davant. Educ., 8:1012786. doi: 10.3389/feduc.2023.1012786

Chen, N. S., Quadir, B., & Teng, D. C. (2011). Integrating book, digital content and robot for enhancing elementary school students' learning of English. Australasian Journal of Educational Technology, 27(3).
<https://ajet.org.au/index.php/AJET/article/download/960/236>

Escola L'Areny. (2019). Projecte Educatiu de Centre (PEC). Generalitat de Catalunya Departament d'Ensenyament. Recuperat de https://www.edugestio.com/media/files/file_642_18943.pdf

Escola L'Areny. (2022). Projecte Lingüístic de Centre (PLC). Generalitat de Catalunya Departament d'Ensenyament. Recuperat de https://www.edugestio.com/media/files/file_642_22003.pdf

Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació. (2022). Llengua estrangera. En Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica. XTEC.
<https://xtec.gencat.cat/web/.content/curriculum/primaria/curriculum-175-2022/Llengua-Estrangera.pdf>

Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Smith, K. A. (2014). Cooperative Learning: Improving University Instruction by Basing Practice on Validated Theory. *Journal on Excellence in College Teaching*, 25(3-4), 85-118.

Kawulich, B. B. (2005). La observación participante como método de recolección de datos. *Forum Qualitative Social Research*, 6(2). Recuperat de <http://biblioteca.udgvirtual.udg.mx/jspui/handle/123456789/2715>

Kralova, Z., & Kucerka, M. (2019). The content analysis of English textbooks for primary schools – teaching pronunciation. *Ilköğretim Online*, 472–481. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.561889>

Martínez, L. (2007). La observación y el diario de campo en la definición de un tema de investigación. *Revista perfiles libertadores*, 4(80), 73-80.

Mayer, R. E. (2009). *Multimedia Learning*. Cambridge University Press.

Mayer, R. E. (2014). *The Cambridge Handbook of Multimedia Learning*. Cambridge University Press.

Nassaji, H. (2020). Good qualitative research. *Language Teaching Research*, 24(4), 427–431. <https://doi.org/10.1177/1362168820941288>

Oliver Colom, T., Moyà Niell, P., & Vidaña Fernández, L. (2018). Reflexions i reptes en l'ensenyament de l'anglès com a llengua estrangera (o llengua franca) en l'educació primària i en l'educació secundària obligatòria. *Anuari de l'Educació de les Illes Balears*, 2018, 132–142. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6820693>

Planagumà Serrat, G. (2021). Study of the autonomy of the Upper Cycle students of two rural schools in the learning of the EFL (English as a Foreign Language): estudi de l'autonomia dels alumnes de Cicle Superior de dues escoles rurals en l'aprenentatge de l'EFL (Anglès com a Llengua Estrangera). <http://hdl.handle.net/10256/23702>

Rorimpandey, R. (2023). Application of Visual Media Pop-Up Book in English Learning in Elementary School. *Journal of English Culture, Language, Literature and Education*, 11(1), 106-124. <https://ejurnal.unima.ac.id/index.php/e-clue/article/download/5902/3073>

Saemee, K., & Nomian, S. (2021). Diversity of Cultural Sources in ELT Activity Books: A Case Study of a Multicultural Primary School in Thailand. *PASAA: Journal of Language Teaching and Learning in Thailand*, 61, 61-86. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1304960.pdf>

Shadiev, R., Hwang, W.-Y., & Liu, T.-Y. (2018). Integrating speech technologies into EFL classrooms for developing students' intercultural communicative competence. *Educational Technology & Society*, 21(2), 158-171.

Tresor de Recursos. (2024). Llibre de text i currículum. Recuperat de <https://tresorderecursos.com/llibre-de-text-i-curriculum/>

Whiting, S. B., & Marshall, C. R. (2023). Provisió de llengües estrangeres a les escoles primàries angleses: prendre decisions pedagògiques basades en l'evidència. *Davant. Educ.*, 8:1063863. doi: 10.3389/feduc.2023.1063863

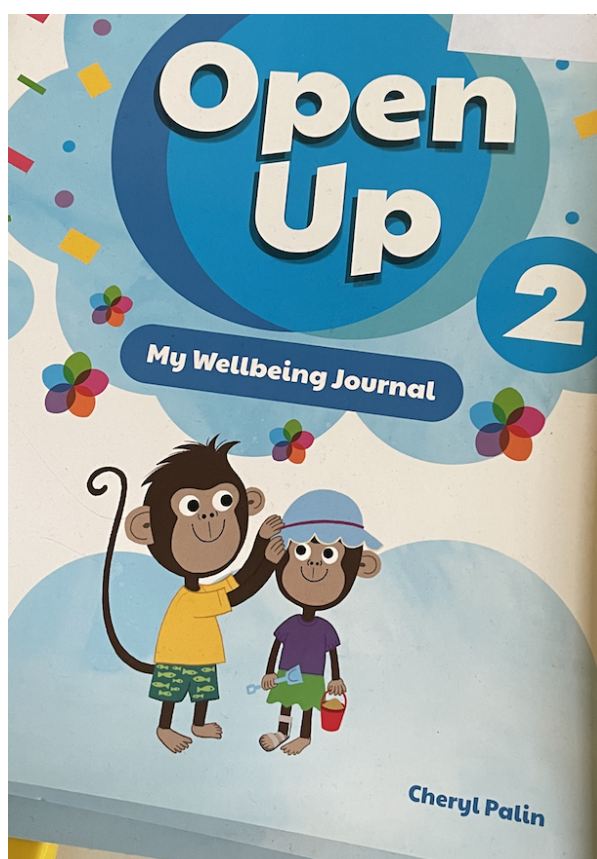
Annexos

- Annex 1. Guió de l'entrevista.

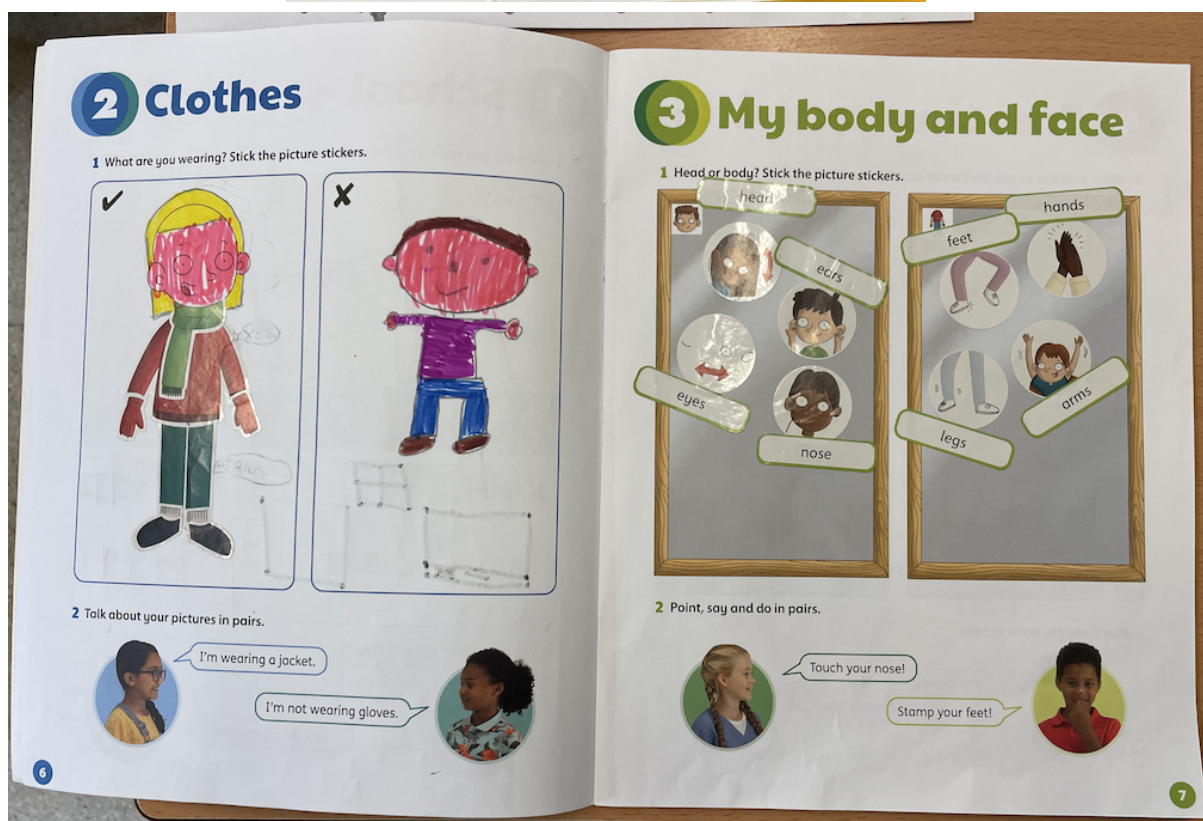
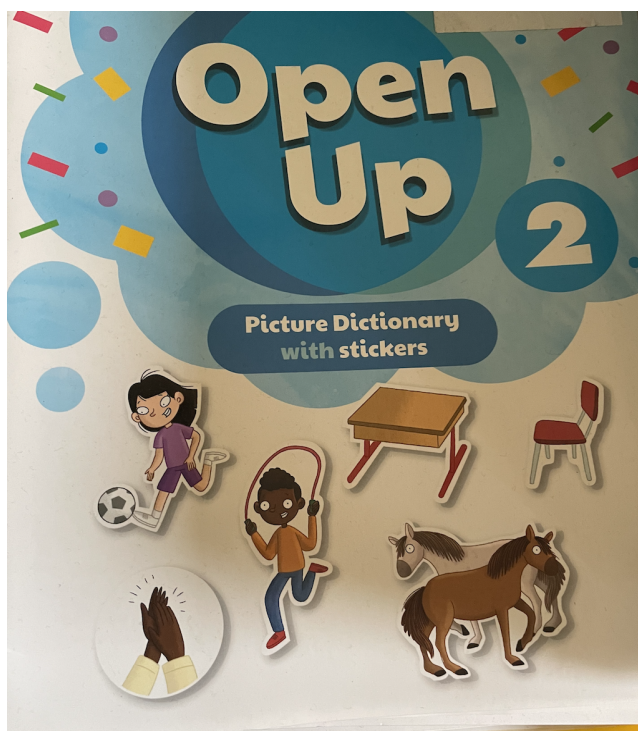
ENTREVISTA	
Pregunta 1	Quants anys d'experiència laboral tens com a mestra especialista d'anglès? Tres anys
Pregunta 2	En quines escoles has treballat? Escola Mare de Déu de Montserrat (Olesa de Montserrat, centre públic) Escola Can Roca (Castelldefels, centre públic) Escola Pare Claret (Barcelona, centre concertat) Escola l'Areny (Cornellà de Llobregat, centre públic)
Pregunta 3	Quins recursos didàctics o metodologies educatives predominaven en les escoles en les quals has estat? (Treball per projectes, ús de les TAC, Content and Language Integrated Learning (CLIL)...) CLIL i treball per projectes d'Anglès
Pregunta 4	En alguna escola has utilitzat/ treballat amb algun llibre de text? Sí, en la gran majoria. Però sempre que es treballava amb llibres de text es complementava a través d'un projecte.
Pregunta 5	Si la resposta anterior és afirmativa, vas haver de complementar-lo amb altres materials com has fet aquest curs? Tenia la mateixa estructura que el material de "Open up" o, en canvi, era més tradicional? Sí, la gran majoria de vegades vaig haver de crear nou material per complementar-ho. Tot i que és cert, que en algunes situacions ja hi havia material creat.
Pregunta 6	Què opines del material de "Open up" per al curs de segon concretament? És un bon material, però considero que hauria de ser una eina complementària. Em sembla massa curt i poc pràctic pel mestre. Està basat molt per treballar la comprensió oral i lectora. Manca material per a treball l'expressió escrita.
Pregunta 7	Per quin motiu vas decidir complementar-lo amb material teu? Per que considero que és bastant precari a nivell de continguts.
Pregunta 8	D'on treus tot el material didàctic quan decideixes prescindir del llibre de text de l'escola? A través del Canva i de pàgines web. O també el creo jo.
Pregunta 9	Quin procés de planificació segueixes quan programes el trimestre? Parteixes de les activitats o d'alguna guia de l'editorial "Open up"?

	Faig un mix, parteixo de la guia de l'editorial Open up i amb la planificació meva.
Pregunta 10	Decideixes tu el contingut que vols treballar al llarg del trimestre? Sempre hi ha un contingut estipulat per treballar al llarg de cada trimestre. Però com he mencionat abans, d'Open Up de segon em sembla bastant fluixet. Per aquest motiu afegeixo material complementari.
Pregunta 11	Quins mètodes d'avaluació empres i quins objectius buscaves aconseguir durant el segon i primer trimestre al curs de segon? Has seguit els indicadors d'avaluació d'Open Up (si en tenien) o els has decidit tu? He seguit els indicadors d'Open Up i he afegit nous indicadors respecte a l'expressió escrita.
Pregunta 12	Quines competències de l'àrea d'anglès consideres prioritàries en el disseny de les teves activitats d'ensenyament per al curs de segon? Oral, lectora i escrita.
Pregunta 13	Pel que fa a la gestió d'aula, quines estratègies utilitzes per a captar l'atenció dels infants i per a mantenir la seva atenció? Dinàmiques orals, cançons, jocs... Tot i que sovint amb el gran volum de feina prioritzo el contingut i si ja hi ha temps passar a les activitats més lúdiques.

- **Annex 2.** Imatges del “My wellbeing journal”

- **Annex 3.** Imatges del quadern "Picture Dictionary with stickers"

- **Annex 4.** Imatges de la carpeta anomenada "My English folder with Active Learning Kit"

- **Annex 6.** Fitxes i activitats complementàries

